

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

OSTRAVA

Inspekční zpráva

**Základní škola MUDr. Emílie Lukášové Ostrava-Hrabůvka,
Klegova 29**

Klegova 29, 700 30 Ostrava-Hrabůvka

Identifikátor školy: 600145212

**Zřizovatel: Statutární město Ostrava, Městský obvod Ostrava-Jih, Horní 3,
700 30 Ostrava-Hrabůvka**

Magistrát města Ostravy, odbor školství, Matiční 20, 702 00 Ostrava

Termín konání orientační inspekce: 13. - 16. únor 2001

Čj.	146 201/01-05 043
Signatura	on6cu146

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola MUDr. Emílie Lukášové, Ostrava-Hrabůvka, Klegova 29 (k čestnému názvu školy viz vyjádření v oddílu HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ - Organizování této inspekční zprávy) je úplnou základní školou s 24 třídami 1. a 2. stupně. V době inspekce ji navštěvovali 523 žáci. Součástí školy je školní družina s třemi odděleními umístěnými na odloučeném pracovišti. Škola je zálohovou organizací. Stravování žáků a pedagogických pracovníků je zajištěno v blízké školní jídelně, která není součástí školy.

V 1. - 9. ročníku jsou žáci vzděláváni podle programu Základní škola schváleného MŠMT ČR pod čj. 16 847/96-2 s platností od 1. září 1996 včetně úprav a dodatků schválených MŠMT ČR pod čj. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998.

Zřizovatel naplnil ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, a určil vyhláškou spádový obvod školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Jazyk český

Byly navštíveny hodiny ve všech ročnících 2. stupně. V oblasti plánování a přípravy výuky byly plněny základní ukazatele.

Na kvalitě výuky se kladně projevila skutečnost, že český jazyk vyučují odborně a pedagogicky způsobilé učitelky.

Z hlediska psychohygienických podmínek lze konstatovat, že všechny učebny, ve kterých výuka probíhala, jsou vhodné pro výuku předmětu. Odbornou učebnu jazyka českého ani samostatný kabinet češtiny škola nemá, audiovizuální technika byla účelně použita v jedné sledované hodině.

Vyučující byly schopny organizačně vést výuku, jejich pokyny byly srozumitelné a požadavky přiměřené věku žáků. Během vyučovacího procesu sledovaly cíl výuky.

V úvodní části vyučovacích jednotek učitelky stanovily didaktický cíl. Mluvnické a slohové hodiny byly věnovány učivu z oblasti lexikálně-sémantické, komunikační a slohové výuce (podstatě odborného popisu). Hodina literatury sledovala vývoj Osvobozeného divadla od vzniku až do úředního zastavení umělecké činnosti v roce 1939. Výuka byla realizována metodou výkladu, rozhovorem se žáky, prací s učebnicí, mluvnickými cvičeními a zápisy do sešitů dle pokynů vyučujících. Vyučovací hodiny měly organizační formu hromadného vyučování s převahou informačně receptivních a reproduktivních metod. Funkčně byly použity učebnice. Hodiny nepostrádaly závěr s hodnocením výkonů žáků, k sebehodnocení však vyzývání nebyli.

Probírané učivo se časově shodovalo se zpracovanými tematickými plány. Nové učivo bylo učitelkami interpretováno věcně správně, příklady funkční, žáci kontrolováni a podle potřeby opravováni.

Při prověřování učiva byly vyučující objektivní, hodnocení mělo pozitivní charakter, analýza chyb byla prováděna bezprostředně po každém ukončení ústního projevu, zkoušení bylo realizováno ústní i písemnou formou. Z hlavních didaktických zásad byly v navštívených hodinách respektovány zásady trvalosti, přiměřenosti a návaznosti.

Dohodnutá pravidla jednání byla žáky akceptována. Vyučující respektovaly osobnosti žáků. Komunikace žáků byla na průměrné úrovni, komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita

vyjadřování ve všech navštívených hodinách byla velmi dobrá. Učitelky měly pozitivní vztah k žákům, kázeňské problémy v době inspekční činnosti nebyly zaznamenány.

Poměr výuky literatury, mluvnice a slohu je dán hodinovou dotací obsaženou v tematických plánech, v nichž je rovněž zohledněna příprava a realizace slohových prací.

Oblast plánování a přípravy výuky jazyka českého byla hodnocena jako velmi dobrá, oblast podmínek výuky jako velmi dobrá, stejně jako oblast organizace, metod a forem výuky. Oblast interakce a komunikace byla hodnocena též jako velmi dobrá.

Výuka jazyka českého byla hodnocena jako velmi dobrá.

Cizí jazyky

O výuku jazyka anglického, který škola vedle jazyka německého nabízí svým žákům, je větší zájem. Hospitace byly provedeny u všech tří vyučujících jazyka anglického a u dvou ze tří vyučujících jazyka německého celkem v desíti vyučovacích hodinách 1. i 2. stupně.

Personální podmínky výuky jsou vcelku velmi dobré. Jedna z vyučujících totiž získala odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku studiem anglického jazyka na vysoké škole. Další vystudovali na vysoké škole jiný cizí jazyk, jsou tedy obeznámeni s metodikou výuky a odborné znalosti si doplnili a rozšířili dalším studiem (např. G projekt).

Materiály předložené v průběhu inspekce neprokazují, že učivo tří etap vzdělávacího programu bylo rozděleno do jednotlivých ročníků. Vyučující anglického jazyka zpracovaly tematické plány, ale při jejich zpracování vycházely z používaných učebnic. V tematických plánech není vyznačeno rozšiřující učivo. Vážným problémem by pro některé žáky mohly být přesuny učiva mezi jednotlivými etapami vzdělávacích programů o dva až tři roky. Podobně je plánována výuka německého jazyka, byť v něm nejsou problémy přesunů učiva vyhrocené. Kladným prvkem v plánování výuky cizích jazyků je ohled na integrované žáky. Kladně je třeba hodnotit záměr snížit rozsah a hloubku probíraných jevů (být takové rozhodnutí není přesně zachyceno v materiálech předmětové komise), ovšem není možno zásadní gramatické jevy zcela opominout a neprobírat je vůbec. Současný stav v plánování výuky cizích jazyků se neliší od úrovně většiny ostravských škol. Lze jej označit jako průměrný.

Výuka byla ve všech navštívených hodinách realizována v kmenových třídách a v odborných učebnách. Žáci mají k dispozici slovníky, nechybí videomagnetofon. Ke kvalitním učebnicím byly pořízeny odpovídající zvukové nahrávky. Vyučující mají k dispozici magnetofony. Vybavení školy pomůckami a odbornou literaturou pro výuku cizích jazyků je velmi dobré.

Vedle hodin, jež měly jasnou strukturu a obsahovaly tolik potřebnou motivaci žáků, relaxační prvky a byly založeny na komunikativní činnosti žáků, se vyskytly i hodiny, v nichž se výraznější motivace žáků neobjevila. Často chybělo závěrečné hodnocení hodiny včetně sebehodnocení žáků. Interakce a komunikace odpovídala věku žáků v jednotlivých ročnících. Cizojazyčná atmosféra výuky např. při práci s učebnicí, ale i jindy (bez rušivých a zbytečných překladů do mateřského jazyka) byla pozorována jen v některých z hospitovaných hodin. Základním rysem komunikace a interakce ve většině hodin byl styl řízení založený na dominující roli vyučujících. Žákům nebyl poskytnut dostatečný prostor k vyjádření, nebyli vybízeni k sebehodnocení, nebyli dotazováni na potíže, které se zvládnutím učiva mají.

Pro dílčí nedostatky v plánování výuky byla celkově oblast plánování hodnocena jako průměrná, podmínky výuky byly hodnoceny jako velmi dobré, což platí i o organizaci výuky, motivace a hodnocení žáků, interakce a komunikace byly v části hodin velmi dobré, ovšem stejně často byly na průměrné úrovni.

Výuka anglického jazyka je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Společenskovědní předměty (dějepis, občanská výchova)

Hospitace proběhly v uvedených předmětech v 7., 8. a 9. ročníku.

Personální podmínky výuky dějepisu a občanské výchovy jsou velmi dobré, jelikož je vyučují převážně pedagogičtí pracovníci, kteří získali potřebnou způsobilost pro výuku obou předmětů studiem na vysoké škole.

Stávající výukové prostory odpovídají psychohygienickým zásadám (dobrá větratelnost, kvalitní osvětlení, antropometricky adekvátní nábytek) a jejich výzdoba je esteticky vesměs na velmi dobré úrovni. Podle vyjádření vyučujících i podle inspekčního pozorování má škola pro oba předměty dostatek vhodných učebních pomůcek, které jsou podle potřeby doplňovány. Součástí školní knihovny je nepřilíš rozsáhlá, ale podle sdělení učitelů dostatečně široká sbírka odborné literatury, kterou lze s podporou vedení školy účelně rozšiřovat. V případě nutnosti je dostupná i žákům.

Struktura hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Výběr, sled a množství informací, zvolené vyučovací metody a formy jejich realizace jsou přiměřené věkovým zvláštnostem a náročností učiva. Učitelé využívali rozmanité vyučovací postupy, sledovali, pro jakou komplexnější vědomost či dovednost vytvářejí u žáků předpoklady a rozvíjeli různé techniky podporující zapamatování učiva. Pestrá struktura hodin a změny rytmu činností dobře vyhovují psychohygienickým požadavkům. Ve škole se používají vhodné učebnice, sešity žáků se prokazatelně sledují. Bylo možno pozorovat, že žáci se specifickými poruchami učení a chování jsou ve výuce zohledňováni. Zkušenosti učitelé často dovedou při výuce vytvořit prostor pro samostatné a aktivní učení. Organizace výuky umožňovala všem žákům úspěšné uplatnění; někdy pracovali individuálním tempem, jindy ve skupinách, většinou však učitelé užívali frontální metody. Vyučovací čas byl v hodinách efektivně využit.

Jako vstupní motivace bylo nejčastěji používáno opakování a hodnocení zvládnutí probraného učiva. Při kontrole samostatné práce byly běžně uplatňovány pozitivní motivační výzvy. Při sledovaném písemném zkoušení žáků měly otázky epizodický, avšak monotematický charakter a dobře zadavatelům posloužily k vytvoření zpětné vazby.

Z konkrétního jednání a chování žáků v hodinách bylo zřejmé, že akceptovali dohodnutá pravidla, projevy vysloveně nežádoucího chování nebyly pozorovány. Respektováním osobností žáků učitelé dosáhli, že komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Přesto komunikační směr od učitelů k žákům převažuje; samostatné vyjadřování žáků bylo někdy formulačně neúplné. Učitelé se snažili rozvíjet myšlenky obsažené v žakovských odpovědích a tím přispívat k vytváření komunikativních dovedností žáků, jejichž role ve vyučování byla občas pasivní. Verbální a neverbální komunikace učitelů byla na dobré úrovni.

Personální a psychohygienické podmínky výuky byly hodnoceny jako velmi dobré. Oblast plánování a přípravy výuky byla hodnocena jako vynikající, organizování, formy a metody výuky byly velmi dobré, motivace a hodnocení žáků rovněž velmi dobré. Oblast interakce a komunikace byla silně ovlivněna méně rozvinutými komunikativními dovednostmi žáků, její hodnocení bylo proto provedeno stupněm průměrný.

Celkově je kvalita vzdělávání v dějepise a občanské nauce hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika

V rámci inspekční činnosti bylo navštíveno sedm vyučovacích hodin matematiky na 2. stupni, z toho tři hodiny ve specializovaných třídách zřízených pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení.

Tematické plány tříd jednotlivých ročníků, včetně specializovaných tříd, se v podstatě shodují.

Žákům 9. ročníků byl nabídnut volitelný předmět Cvičení z matematiky. Předmět shodného názvu je zařazen i mezi nepovinné předměty.

Sledovaný předmět ve škole vyučuje pět pedagogů. Tři z nich získali požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost, dva jsou způsobilí odborně. Dvě vyučující ve specializovaných třídách neabsolvovaly studium speciální pedagogiky. Třídy, ve kterých výuka probíhala, odpovídají podle subjektivního posouzení psychohygienickým zásadám, jsou vybaveny starším i novým školním nábytkem, estetická úprava je na rozdílné úrovni. Předmětová komise matematiky se schází pravidelně čtyřikrát ročně, zápisy z jednání jsou vedeny obvyklým způsobem. Kabinet matematiky je vybaven standardními učebními pomůckami. Žáci používají učebnice vydavatelství Kvarta, Prometheus a SPN.

Struktura většiny hodin odpovídala věku žáků a výukovým cílům. Vyučování probíhalo podle jasných a srozumitelných pokynů, které byly přiměřené věku a možnostem žáků. Výběr, sled a množství informací byly zpravidla přiměřené náročnosti učiva a specifickým podmínkám tříd. Učitelé sledovali, na co žáci navazovali, pro jakou komplexní vědomost si vytvářeli předpoklady a čeho měli v průběhu vyučování dosáhnout. Ve většině hodin střídali vyučující vysvětlování s písemnou samostatnou prací, v hodinách s geometrie s prací žáků s modely trojúhelníků, čtyřúhelníků a kruhu. V několika hodinách byl výklad doplněn prezentováním zobrazení geometrických útvarů na školních obrazech, v jedné hodině byl k zobrazení využit zpětný projektor. Žáci v hodinách používali učebnice a pracovní sešity, v některých podle potřeby sbírky úloh a matematicko-fyzikální tabulky. Ve specializovaných třídách učitelé obvykle pracovali se žáky individuálně, žáci se specifickými vývojovými poruchami učení integrovaní v běžných třídách byli zohledňováni ojedinele. Organizace většiny sledovaných hodin neumožňovala žákům pracovat individuálním tempem. Vyučovací čas byl zpravidla efektivně využit. Učivo bylo vyučujícími interpretováno věcně správně.

Žáci byli pobízeni vyučujícími hlavně motivačními výzvami a zpravidla pozitivním průběžným hodnocením výsledků učení. Učitelé opakovali a prověřovali výchozí znalosti žáků a nesprávné výsledky korigovali s celou třídou. Otázky při zkoušení byly především zaměřeny na pochopení vztahů a souvislostí a měly návaznost na probírané učivo. Hodnocení a klasifikace výkonu bylo objektivní a spravedlivé, až na výjimky učiteli zdůvodněné. Zadávané úkoly byly přiměřené, vyučující při jejich řešení žákům pomáhali. Byla oceňována snaha a pokrok a respektovány individuální dispozice žáků. Většina hodin postrádala závěrečné hodnocení výkonů žáků.

Pravidla komunikace a spolupráce ve vyučovacích hodinách byla akceptována. Učitelé respektovali osobnost žáků. Ve většině hodin probíhala výuka v prostředí vzájemné důvěry a tolerance. Ve většině hodin byl vytvořen prostor pro diskusi a vyjádření odlišných názorů. Jen v jedné vyučovací hodině byl při odpovědích na položené otázky po žácích vyžadován ucelený jazykový projev. Verbální a neverbální komunikace většiny učitelů byla na velmi dobré úrovni. Během hospitací nebyly pozorovány projevy nežádoucího chování žáků. Většina žáků byla při výuce aktivní.

Na základě výše uvedených zjištění byla kvalita vzdělávání ve sledovaných hodinách hodnocena jako velmi dobrá.

Fyzika

V tematických plánech nejsou zmíněny laboratorní práce, jsou však ve skutečnosti prováděny (s výjimkou specializované třídy 8. ročníku).

Ve škole je fyzika vyučována dvěma učiteli, kteří jsou pro výuku daného předmětu odborně způsobilí. Vyučující si dosud nedoplňovali své vzdělání pedagogickým studiem, což spolu s malou pedagogickou zkušeností nepříznivě ovlivňuje kvalitu výuky. Výuka ve většině sledovaných

hodin probíhala v odborné učebně fyziky a chemie. Učebna je vybavena učitelským a žakovskými pracovními stoly. Žáci používají učebnice a pracovní sešity vydané nakladatelstvími Prometheus a SPN. Zápisy provedených laboratorních úloh jsou vedeny v sešitech nebo na volných listech. Obsahem laboratorních úloh v 8. a 9. ročníku není žakovské laborování, ale řešení a výpočty příkladů ve formě písemné práce. Zápisy jsou opravovány a klasifikovány. Kabinet fyziky je vybaven neúplnými žakovskými experimentálními soustavami, některé žádané demonstrační pomůcky jsou nekompletní nebo ve sbírkách scházejí.

Vyučovací hodiny se svou úrovní značně lišily a byly organizovány formou hromadného vyučování. Ve třídách 6. a 7. ročníku byly informace přiměřené věku žáků, ve třídách 8. a 9. ročníku některé informace přesahovaly rámec požadavků základní školy. V počáteční části vyučovacích hodin byli žáci zkoušeni a zbývající žáci vypracovávali stejné příklady v sešitech nebo řešili příklad z učebnice, ve dvou případech pasivně sledovali dění u tabule. Ve výuce bylo učivo vysvětlováno, přednášeno a písemně procvičováno. Vysvětlování bylo v jednom případě doplněno ukázkou originálního měřicího přístroje a v jednom případě jednoduchým nedostatečně připraveným demonstračním pokusem. Žáci využívali učebnice, didaktická technika nebyla použita. Během hospitací nebylo pozorováno zohledňování žáků se specifickými poruchami učení. V některých hodinách nebyl vyučovací čas efektivně využit. Učivo bylo interpretováno až na drobné výjimky věcně správně.

Žáci byli na počátku hodin motivováni oznámením cílů výuky a v průběhu některých hodin motivačními výzvami a převážně pozitivním hodnocením výsledků práce. Opakování a zkoušení navazovalo na probíranou látku a bylo zaměřeno na pamětní zvládnutí učiva a na pochopení vztahů a souvislostí mezi ověřovanými poznatky. Klasifikace byla objektivní, spravedlivá, ve většině případů učiteli zdůvodněná. Zadávané úkoly byly přiměřené. Hodiny nepostrádaly krátké závěrečné shrnutí nově probraného učiva, nebylo prováděno závěrečné hodnocení výkonu žáků.

Interakce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a pedagogy probíhala podle známých a respektovaných pravidel. Komunikace byla iniciována otázkami, které byly pedagogy žákům pokládány. Na výzvy učitelů k případnému položení otázek žáci nereagovali. Verbální a neverbální komunikace učitelů měla průměrnou úroveň, v jednom případě byl projev vyučujícího nepřiměřeně hlasitý. Nebyly pozorovány projevy nežádoucího chování žáků. V některých hodinách projevovali žáci k výuce pozitivní vztah.

Na základě zjištěných poznatků byla kvalita vzdělávání ve sledovaných hodinách fyziky hodnocena jako pouze vyhovující.

Přírodopis a chemie

Hospitace proběhly u vyučujících přírodopisu a chemie ve všech ročnících 2. stupně. Učitelé prokázali vesměs velmi dobrou připravenost na výuku. Personální podmínky pro výuku obou předmětů jsou vynikající. Všichni učitelé uvedených předmětů totiž získali odbornou a pedagogickou způsobilost studiem přírodopisu, resp. chemie na vysoké škole.

K výuce slouží odborná učebna přírodopisu a chemická laboratoř vybavená potřebnými pomůckami a audiovizuální technikou pro zpětnou projekci. Žáci používají vhodné učebnice.

Většina hospitovaných hodin měla promyšlenou strukturu logicky navazujících činností, které vycházely z dosaženého stupně vědomostí a praktických zkušeností žáků a sledovaly přiměřené výukové cíle. Organizační pokyny, výběr a množství informací byly v rozhodující míře dány úrovní a rozvržením látky obsažené ve zvolených učebnicích. K lepšímu zapamatování učiva sloužilo demonstrační předvedení chemických reakcí, využití nástěnných obrazů a modelů a znázornění textů a obrázků pomocí zpětného projektoru. Nejčastěji byla pedagogy uplatňována

frontální výuka oslovující žákovskou skupinu jako celek doplňovaná dialogy s jednotlivými žáky. Žákům byl poskytován dostatečný prostor pro vlastní projev a individuální úspěšné uplatnění. Ve dvou hodinách přírodopisu byly zařazovány samostatné písemné úkoly s využitím pracovních sešitů. Sledované hodiny byly většinou organizačně vyvážené, asi v jedné třetině výuky byla zaznamenána nižší efektivita způsobená určitými ztrátovými časy.

Vstupní motivace žáků měla různé podoby: sdělení programu a cíle vyučovací jednotky, úvodní referát, krátké frontální prověřování učiva, individuální zkoušení u tabule se zapojením i ostatních žáků do problematiky zkoušeného tématu. Průběžně byli žáci motivováni vlastním obsahem, názorným předvedením, zajímavostí a aktualizací učební látky. Bylo ověřováno, zda žáci pochopili učivo v celém jeho kontextu a dokáží je aplikovat. Hodnocení žáků bylo přiměřené a objektivní, žáci je přijímali bez námitek či dotazů. Bylo totiž doprovázeno vysvětlením, oceněním snahy, povzbuzením a podněty k sebehodnocení. Korekci chyb a analýzu případných neznalostí prováděli učitelé s pedagogickým taktem.

Interakce a komunikace byly adekvátní věku a schopnostem žáků, probíhaly na základě známých a akceptovaných pravidel. Atmosféra hospitovaných hodin byla vcelku uvolněná, vztah vzájemné důvěry a respektu umožňoval obousměrně fungující komunikaci a rozvoj žákovských dovedností v této oblasti. Žáci byli ve všech třídách ukázněni a přiměřeně pozorní. Verbální i neverbální komunikace většiny vyučujících byla na velmi dobré úrovni.

Vzdělávání v přírodopise a v chemii prokázalo výraznou převahu pozitiv ve sledovaných ukazatelích. Jeho kvalita je souhrnně hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Na základě výše uvedených zjištění byla úroveň plánování a podmínek výuky hodnocena jako velmi dobrá. Také organizace výuky a použité formy a metody práce byly hodnoceny jako velmi dobré ve většině sledovaných předmětů, což platí i pro oblast motivace a hodnocení a spolupráci a komunikaci.

Ve většině sledovaných předmětů dosahuje škola velmi dobrých výsledků.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Dlouhodobá koncepce školy byla projednána pedagogickou radou 22. června 2000. Koncepce počítá se spoluprací s rodičovskou veřejností a chce „dát žákům schopnost perspektivního životního uplatnění a motivovat je pro uvědomělou snahu dosahování nových poznatků při respektování morálních aspektů“ (citace ředitelky školy). Důležitým záměrem vedení školy je podpora zřizování specializovaných tříd pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení. Daří se plnit i další body výchovně vzdělávací oblasti (kroužky cizího jazyka pro žáky 1.-3. ročníku, sborový zpěv, vydávání školního časopisu Lukášek). Koncepce z roku 2000 navazuje na předchozí koncepci z roku 1998. Byla předložena odboru školství městského obvodu, ale není jasné, zda se jí zřizovatel zabýval, projednávání koncepce školy zřizovatelem ve smyslu § 15 odst. 2 písm. a) zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, totiž nebylo v materiálech předložených školou zjištěno.

Rámcový plán práce v školním roce 2000-2001 byl projednán a schválen pedagogickou radou 4. září 2000. Obsahuje mj. organizační strukturu vedení školy, plán práce školní družiny, plán kontrolní a řídicí činnosti a návrh mimořádných úkolů s finančním oceněním. Rozvrh hodin,

který je v rámcovém plánu uveden, zachycuje přesně pouze vyučovací hodiny a přestávky dopoledního vyučování. Počátky hodin odpoledního vyučování nejsou ovšem v plánu práce přesně stanoveny.

I ostatní dokumenty školy z oblasti plánování mají velmi dobrou úroveň. V plánu výchovného poradce a v náplních práce třídních učitelů by mohla být zahrnuta i povinnost provádět společně diagnostiku tříd - sociogramy, dotazníky, ankety - jako součást prevence negativních jevů).

Týdenní hodinové dotace předmětů jsou plánovány v souladu s požadavky učebního plánu vzdělávacího programu Základní škola. Tematické plány byly zpracovány pro všechny předměty. Členění učiva sledovaných předmětů do jednotlivých ročníků odpovídá schváleným učebním osnovám, nebylo zjištěno zdvojování nebo naopak absence některého předepsaného učiva. Výukové cíle stanovené jednotlivými učiteli vycházejí z dobrých znalostí složení třídy, odpovídají standardu vzdělávání a jsou v souladu se zásadou soustavnosti. Učitelé jsou dobře informováni o žácích se specifickými poruchami učení nebo chování. Jejich perspektivní i bezprostřední příprava na vyučování odpovídá dosaženým pedagogickým zkušenostem a existujícím materiálním podmínkám výuky. Částečnou výjimku představovaly některé z tematických plánů anglického jazyka. Problémy spojené s plánováním výuky anglického jazyka byly podrobněji uvedeny v oddílu HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ v pasážích věnovaných cizím jazykům.

Organizování

Organizace výchovného a vzdělávacího procesu a provozu školy vychází z celoročního rámcového plánu práce a je regulována pravidly zachycenými ve vnitřním řádu školy ze 4. září 1996 (aktualizován k 15. září 1999). Řád školy je zpracován podle ustanovení § 15 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů, a byl projednán a schválen pedagogickou radou. V řádu jsou vedle povinností uvedena i práva žáků (odkaz na Úmluvu o právech dítěte). Vnitřní řád školní družiny byl rovněž aktualizován k 15. září 1999. Dohoda s ředitelkou školní jídelny zabezpečuje dozory v školní jídelně. Řády odborných učeben jsou zpracovány.

Počty žáků v pěti specializovaných třídách značně přesahují počet uvedený v § 3 odst. 9 vyhlášky č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Počet žáků se ve třídách nezvyšuje průběžně (opakování ročníků, stěhování žáků), ale od počátku jsou třídy zřizovány s počtem, který do značné míry snižuje účinnost práce s žáky. Ve specializovaných třídách vyučují učitelé, kteří nevystudovali speciální pedagogiku, což je další argument pro dodržení nižšího počtu žáků v specializovaných třídách.

Funkci výchovného poradce vykonává učitelka s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí, jež absolvovala předepsané funkční studium v roce 1999. K jejím úkolům patří metodické vedení učitelů vyučujících ve specializovaných třídách pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení (dále jen SVPU) a péče o 74 žáků s diagnostikovanými SVPU, kteří byli zařazeni do běžných tříd. Žáci mají vypracovány individuální učební plány, s nimiž byli prokazatelně seznámeni rodiče. Na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny a se souhlasem rodičů je osm z nich zařazeno do tří skupin ambulantní reedukační péče vedené pedagogy školy a jeden žák je vyučován samostatně. Výchovná poradkyně vede seznamy individuálně integrovaných a dalších postižených žáků a sleduje platnost posudků. Dále uskutečňuje systematickou informační činnost ve směru k profesionální orientaci vycházejících žáků, jako členka výchovné komise školy se podílí na řešení závažných výchovných problémů, spolupracuje s metodikem prevence sociálně patologických jevů. O některých aktuálních problémech informuje pedagogy školy v průběhu konání pracovních

porad. Žáci a jejich rodiče jsou o práci výchovné poradkyně informováni prostřednictvím nástěnek, zápisů v žákovských knížkách a informací poskytovaných na třídních schůzkách. Rodiče jsou v případě potřeby zváni do školy nebo po předchozí domluvě přicházejí sami řešit problematiku svých dětí. Výchovná poradkyně spolupracuje s Úřadem práce Ostrava a s Pedagogicko-psychologickou poradnou Ostrava-Zábřeh.

Informační systém školy je účinný. Je zabezpečován týdenními plány, které stanovují úkoly a způsob jejich zabezpečení. Pracovníci školy i zaměstnanci mají přístup k potřebným informacím na nástěnkách ve sborovně školy. Záписy z porad jsou podepisovány všemi pracovníky. Žáci mají k dispozici schránku důvěry.

Informace o žácích jsou zákonným zástupcům poskytovány 4x ročně na třídních schůzkách a informačními záписy v žákovských knížkách. Postup školy při vydávání duplikátu ztracených žákovských knížek (kolek v hodnotě 10 Kč) je nepřipustný, byť účinný.

Povinná dokumentace školy podle ustanovení § 38a odst. 1 zákona 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je vedena. Při kontrole zatím poslední změny v zařazení do sítě škol z 18. března 1999 čj. 18/03/99-17 a materiálů, které byly podkladem pro změnu v zařazení do sítě škol, bylo zjištěno, že byly sice v roce 1998 pořízeny potřebné podklady pro udělení čestného názvu školy (Základní škola MUDr. Emílie Lukášové), ale poslední a rozhodující krok, totiž zaslání žádosti o přiznání čestného názvu MŠMT ČR nebyl proveden. Ředitelka školy podala v roce 1998 po projednání se zřizovatelem návrh na změnu názvu v síti škol. Vzhledem k tomu, že v rozhodnutí o zařazení do sítě škol byla změna provedena, považovala žádost za vyřízenou a písemně přiznání čestného názvu MŠMT ČR (podle bodu 3 metodického pokynu pro udělování souhlasu s používáním čestného názvu základních škol, středních škol a speciálních škol publikovaného ve Věstníku MŠMT ČR č. 7-8/1993) už neurgovala. Při zařazení do sítě škol v školním roce 1995-1996 nebyl k dispozici kladný závazný posudek příslušného orgánu hygienické služby a příslušného orgánu státní správy k užívání objektu školy. vyjádření k užívání stavby se podařilo péčí zřizovatele dohledat a je ve škole v kopii k dispozici (vyjádření čj. Výst. 701/99/Cho z 3. prosince 1998), ovšem posudek orgánu hygienické služby v době inspekce stále ještě chyběl.

Při kontrole rozhodnutí o odkladech povinné školní docházky bylo zjištěno, že chybějí některé podklady pro vydávání rozhodnutí (např. záznam o projednání dodatečného odkladu 47/98-25 se zákonnými zástupci). Odklad čj. 56/00-34 nebyl doručen zákonným zástupcům. Škola se spokojila s tím, že byl doporučený dopis vrácen zpět. V některých případech záznamy v katalogových listech žáků naznačují, že se škola dále nezabývala porušením zákona zástupci žáků, když zjistila, že dítě nenastoupilo povinnou školní docházku v řádném termínu bez vydání rozhodnutí o odkladu povinné školní docházky. Podezření z porušení § 36 zákona č. 29/1984 Sb. nebylo předáno přestupkové komisi v několika případech. Jinak se v třídní dokumentaci 1. stupně vyskytly pouze drobné individuální nepřesnosti (označování tříd arabskými číslicemi, přepisované záznamy), které by mohla odstranit důslednost při kontrole.

Protokoly z opravných zkoušek ze školního roku 1999-2000 dokládají, že žákyně 2. ročníku, která nemohla být klasifikována ke konci 1. pololetí minulého školního roku, byla v náhradním termínu v jednom dni podrobena komisionálním zkouškám z šesti předmětů. Jelikož byla hodnocena vesměs výbornými a chvalitebnými známkami, nelze hovořit přímo o poškození žákyně, ovšem škola měla při získání podkladů pro klasifikaci postupovat jiným, šetrnějším způsobem, tj. běžným písemným či ústním zkoušením ve třídě. Komisionální přezkoušení totiž v popsaném případě vyhláška č. 291/1991 Sb., o základní škole, neumožňuje.

Při kontrole dokladů bylo zjištěno, že žáci 1. ročníků a žáci integrovaní obdrželi v školním roce 1999-2000 jednotně základní školní potřeby zmíněné v § 2 nařízení vlády č. 15/1994 Sb.,

o bezplatném poskytování učebnic, učebních textů a základních školních potřeb, ve znění vládního nařízení č. 195/1996 Sb.

V hodnotící zprávě školy za školní rok 1999-2000 (výchozí verze výroční zprávy školy) je uvedeno, že „rodiče se dobrovolně podílejí na nákupu pracovních sešitů, které jsou nutným doplňkem“ (používaných učebnic - doplnil vedoucí inspekčního týmu). Zmíněná skutečnost byla potvrzena i při studiu dalších materiálů školy a při pozorování ve třídách. Někteří ze zákonných zástupců nabídku školy na obstarání pracovních sešitů nevyužívají. Pracovní sešity si kupují sami, případně pořizují kopie. Jelikož tzv. pracovní sešity jsou součástí zvolené učebnice, nejsou rodiče povinni jejich nákup hradit.

Při škole dosud nebyla zřízena rada školy, i když byli zákonní zástupci žáků s možností ustavit radu školy opakovaně seznamování. Aktivitu vyvíjí sdružení rodičů.

Ocenění si zaslouží nabídka volitelných předmětů pro žáky 7.-9. ročníku (13 předmětů ve 20 skupinách). Mezi volitelnými předměty je i Sborový zpěv, jenž je nabízen ve dvou skupinách (žákům 3.-5. ročníku a žákům 6. ročníku) také jako nepovinný předmět.

Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1999-2000, jak vyplývá z ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších zákonů, byla po projednání zaslána Školskému úřadu Ostrava. Obsahuje náležitosti podle § 17e odst. 2 téže právní normy. Ze závěrů výroční zprávy vychází ředitelka při dalším plánování činnosti školy.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka školy podporuje vstřícnou a klidnou pracovní atmosféru ve sboru. Vyžaduje také přijetí osobní odpovědnosti za výsledky práce. Část kontrolních pravomocí přenáší na své podřízené.

V době orientační inspekce pracovalo ve škole 36 pedagogických pracovníků. Věkové složení pedagogického sboru není z hlediska další perspektivy školy příznivé, jelikož ve skupině mladých pedagogických pracovníků do 35 let se nacházejí jen čtyři vyučující. Převládají pedagogičtí pracovníci s dlouhou pedagogickou praxí ve věku nad 55 let (15 pracovníků). Tři pracovníci zaměstnaní jako učitelé nezískali odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku na základní škole. Další z vyučujících sice získala odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku na 1. stupni základní školy, ale převažující část přímé výchovné práce plní na 2. stupni základní školy.

Pro začínající pracovníci byla ustanovena uvádějící učitelka. Obdobně je třeba postupovat i u pracovníků bez pedagogické způsobilosti. Vhodné by ovšem bylo vypracovat vzorový plán uvádějícího učitele a vyžadovat jeho plnění jako pracovní povinnost.

Ředitelka školy vypracoval kritéria pro přiznávání osobních příplatků. Všichni pracovníci školy jsou s nimi seznámeni, jsou totiž vyvěšena na nástěnce ve sborovně školy. Kritéria byla projednána se zástupkyní odborové organizace. Evidence podkladů pro osobní hodnocení je vedena.

Dle mínění ředitelky školy se podařilo pokrýt většinu požadavků, které pracovníci školy vyslovili při plánování účasti na akcích dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Účast limituje cena některých přednášek.

Z přehledu o rozmístění vycházejících žáků je zřejmé, že 25 z nich bylo přijato ke studiu na gymnáziu, resp. střední odborné škole, což představuje 50 % žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku ve školním roce 1999-2000. Čtyři žáci 5. ročníku byli v loňském školním roce přijati ke studiu na gymnáziu, což spolu s předchozím údajem dokládá vysokou úroveň výuky

ve škole.

Kontrolní mechanismy

Ředitelka školy má vytvořen systém kontroly, výsledky kontrol jsou analyzovány a využívány v další práci. Je zpracován neveřejný plán hospitací a kontrolní činnosti nejužšího vedení školy. Je snahou vedení školy prezentovat kladná zjištění získaná při kontrolní činnosti nejen ostatním pracovníkům školy, ale i mimo školu (v klubu ředitelů). Při zjištění nedostatků je zajištěno odstranění chyby, ale je postupováno taktně bez zveřejňování konkrétního podílu na pochybení.

Při hodnocení výsledků výuky nejsou užívány evaluační nástroje (např. testy Kalibro). Pro hodnocení výsledků vzdělávání vedení školy v tomto školním roce nepoužilo vlastní kontrolní práce a testy. Kontrolní práce připravované učiteli slouží pouze pro jejich potřebu.

Při soustavné kontrole třídní dokumentace by drobné nedostatky, které se v záznamech opakují po delší období, mohly být průběžně opravovány.

Hodnocení kvality řízení

Plánování je systematické, jeho součástí je jasná celková koncepce školy, plány jsou analyzovány a hodnoceny, ve většině případů funguje zpětná vazba a realizace odpovídá cílům. Přijatý vzdělávací program je plněn, nabídka dalších aktivit je široká. Kvalita, rozsah a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy byly hodnoceny jako velmi dobré.

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů byly hodnoceny rovněž jako velmi dobré. Také systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků byly hodnoceny jako velmi dobré.

Kvalita systému, rozsahu a účinnosti kontrolních mechanismů byla hodnocena jako průměrná.

Celkově byla kvalita řízení školy hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- zařazení do sítě škol čj. 18/03/99-17 z 18. března 1999
- závazný posudek k užívání stavby čj. Výst. 701/99/Cho z 3. prosince 1998
- rozvrhy žáků školy ve školním roce 2000-2001
- statistický výkaz zpracovaný k 30. září 2000
- záznamy z pedagogických rad v roce 2000
- rozhodnutí o odkladech povinné školní docházky (včetně podkladů)
- protokoly z opravných zkoušek z roku 2000
- třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy žáků 1. - 5. ročníku navštěvujících školu v školním roce 2000-2001
- výroční zpráva školy za školní rok 1999-2000 a zpráva o hospodaření v roce 1999
- celoroční plán práce školy z 1. září 2000 a další plány (plán práce výchovné poradkyně, celoroční plán práce školní družiny, plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,

tematické plány pro školní rok 2000-2001, plán kontrolní a hospitační činnosti na školní rok 2000-2001)

- vnitřní řád školy aktualizovaný k 15. září 1999
- řady odborných učeben
- vnitřní řád školní družiny
- kritéria pro přiznávání osobních příplatků a odměn
- faktury dokládající nákupy základních školních potřeb v školním roce 1999-2000
- evidence problémových žáků a individuální plány

ZÁVĚR

Pozitiva

- práce specializovaných tříd pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení
- promyšlené zlepšování podmínek založené na spolupráci se zřizovatelem, bez jehož soustavné podpory by nebylo možné realizovat tak náročné akce, jako je např. stavební úprava školy za 6 mil.
- prezentace školy na veřejnosti, a to nejen úspěchy sportovními, ale také úspěchy v dalších oblastech (např. konverzační soutěže a vystoupení sboru školy)
- vybavení počítačové učebny

Doporučení

- u nově zřizovaných specializovaných tříd respektovat hranici 12 žáků
- doplnit náplň práce výchovného poradce a třídních učitelů o povinnost provádět společně diagnostiku tříd
- zpracovat a prohloubit systém ověřování výsledků učení ve všech předmětech
- v závěrech hodin věnovat dostatek času na jejich vyhodnocení i na sebehodnocení žáků
- doplnit rozvrh hodin, který je uveden v plánu práce, o přesné a závazné rozvržení odpoledních hodin, aby bylo zajištěno, že všichni žáci budou mít zajištěnu přestávku mezi dopoledním a odpoledním vyučováním v délce 60 minut
- rozdělit učivo cizích jazyků uvedené ve vzdělávacím programu do jednotlivých ročníků, případné přesuny učiva do jiné etapy podložit důvody pedagogickými
- posilovat komunikativní funkci jazykové výuky pravidelným zařazováním dialogů zaměřených na interpersonální situace a transakční situace

Oblast kvality vzdělávání ve sledovaných předmětech byla hodnocena jako velmi dobrá, i když úroveň výuky fyziky vzhledem k materiálním a personálním podmínkám byla hodnocena jako pouze vyhovující. Kvalita řízení byla hodnocena rovněž jako velmi dobrá. Nebylo zjištěno neefektivní nakládání s finančními prostředky přidělenými ze státního rozpočtu.

Škola byla celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Vladislav Vančura
Členové týmu	Ing. Vítězslava Kobzová
	PhDr. Lubomír Kratochvíl
	Mgr. Karel Mareš
	PaedDr. Radúz Plchota

V Ostravě dne 15. března 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2001-03-16

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
PaedDr. Jarmila Špeldová

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): Magistrát města Ostravy, odbor školství, Matiční 20, 702 00 Ostrava	2001-04-02	146 347/01-05 043
Zřizovatel: Statutární město Ostrava, Městský obvod Ostrava-Jih, Horní 3, 700 30 Ostrava-Hrabůvka	2001-04-02	146 348/01-05 043
Rada školy:	není zřízena	---

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly podány.